

KENDİNİ PROFESÖR SANAN ADAM

-Cünunname-

ASIM CİHANGİR

[x](#) [@](#) [f](#) / otukennesriyat

YAYIN NU: 2162

EDEBÎ ESERLER: 1100

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-782-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Düzeltili: Ebru Özden Güroğulları

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Bu uzun öykü, bir üniversite hocası olmadığı, hatta üniversitelere ve üniversite hocalarına karşı psikolojik takıntısı olan ve bu nedenden dolayı obsesif kompulsif birisinin güya üniversite kurumu içinde geçen hayatından kesitler anlattığı kurgularından oluşmaktadır. Bu nedenle öyküdeki kurum, şahıs ve olaylar hakkındaki anlatıları bir ruh hastasının sanrıları olarak değerlendirmek ve dikkate almamak gerekir. Gerçek hayatla ve gerçek isimlerle olan benzerlikleri tesadüften ibarettir.

Bundan altı yıl kadar önceydi. Hayatımdaki her şeyin normal seyrettiği, günlerin kendi sıradanlığında birbirini takip ettiği zamanlardı. Fakültemde derslerime giriyor, bende merak uyandıran konuları araştırıyor, yazmayı planladığım makale ve kitapların notlarını tutuyor ve yaşayıp gidiyordum. Farklı olan tek şey, ruhumda ve bedenimde o günlere değin hiç var olmayan bazı garipliklerdi. Bunlar kafatasımın içindeki zonklamalar, gözlerimin önünde çakan şimşekler, kulaklarımdaki uğuldamalar ve omuzlarıma oturup birbirlerine ve bana şaklabanlıklar yapan iki palyaçonun kendileri ile yaptıkları hiç anlamadığım sohbetler ile kulağıma eğilip anlattıkları saçma sapan hikâyelerdi.

Etrafımdaki eşyalar eskiden göründükleri gibi görünmüyor, insanlar ruhumu kamçılıyarak gülmeme, sinirlenme ve üzüntü duymama neden oluyorlardı.

Kitaplarım bana artık kendileri gibi değil de raflara oturmuş yazarlarının çehreleriyle görünüyorlardı. Raflarda, Gogol, Çehov, Dostoyevski, Zweig, Gazali, Mevlana ve daha yüzlercesine ait kitaplar yoktu da sanki bu yazarların kendisi oturuyor, ayaklarını raflardan sarkıtarak takındıkları alaycı bakışlarla çalışırken beni izliyorlardı.

Özellikle Kafka'nın ve Gogol'ün bana bakarken takındıkları anlam dolu sırtımlarını önlemekte her ne yaparsam yapayım başarısız oluyordum. Herhâlde Kafka'ya Gregor Samsa'yı, Gogol'e ise Akaki Akakiyeviç'i anımsatıyor olmalıydım. Dostoyevski beni Prens Mişkin gibi bir budala yerine koyuyor muydu bunu anlayamıyordum.

Bulgakov'un, yüzüme bakışlarında bir hinlik olduğunu, bıyığının altında gizlemeye çalıştığı tebessümden sezinliyor ve benim hipofizimi bir koyunun ya da keçininki ile değiştirmeyi planlıyor mu acaba diye düşünüp duruyordum.

Sonra birden kitaplarımın arasından pos bıyıklı Nietzsche'nin kahkahası, ağzında birkaç çürük dişi kalmış bir derbederin kahkahası gibi patlıyordu ve Nietzsche "Tanrı öldü. Tanrı öldü!" diye bağırıyordu.

Marx ve Hegel sürekli bir kavganın içindeydiler. Madde ve ruhun önceliği üzerine yürüttükleri tartışmada bir sonuca varacak gibi de görünmüyorlardı.

Calvin, bir din adamının takınması zorunlu huşu ile gülüşlerini bir tebessümün ötesine geçirmemek için kendisini zorluyor ve ara sıra Marx'a laf atarak sataşıyordu. Ama şayet ona da izin verilse hâlimde vuku bulan gariplikleri ve şeytanla gece uçuşuna çıktığını gerekçe gösterip beni de tıpkı Miguel Serveto'ya yaptığı gibi Vatikan'ın yargıçlarına gözünü bile kırpmadan teslim edebilir, ben odun yığınlarının üzerinde çılgınlık atarak kızarıırken Snt. Pierre Katedrali'nin penceresinden kılını bile kıpırdatmadan duygusuzca seyredebilirdi.

Bazen, Dostoyevski'nin geçirdiği sara nöbetlerine, gözlerinin önünden babasının hayali hiç gitmeyen ve bu nedenle eline aldığı tüfek ile bazen kilere, bazen de samanlığın bir köşesine oturarak kendisini öldürmeyi planlayan Hemingway'in melankolik bakışları eşlik ediyordu. Eninde sonunda bunu yapacak gibi görünüyordu. Bir gün, raflardan ayaklarını sallamayı bırakmış olmasından bunu yaptığını anlamıştım. Demek ki, Mevlana'nın ona hayatın kutsallığı hakkında söylediği sofice sözlerin hiçbir tesiri olmamıştı.

Ders çalışmak için masama her oturduğumda, Tevfik el-Hakim'in bir kadehte bana doğru uzatarak içmem için ısrar ettiği mor renkli sudan ise hiç içmedim. Ama belki de içmeliydim. Belki de bu sudan içsem bütün garip hâl-

lerimden kurtulur ve herkes gibi ben de normal bir insan olabilirdim.

Çoğu zaman kütüphanemin ve evimdeki diğer odaların tavanları, başımın hemen üzerine kadar iniyor, duvarlar kâh öne kâh arkaya doğru, zikir çeken bir Mevlevi gibi ileri geri hareket ediyorlardı. Bazı zamanlarda dört bir yandan gelerek etrafımda bir set örüyorlar ve beni, kapısı ve kilidi olmayan, küçük bir beton sandığın içine hapsediyorlardı. Kimi zaman da hepsi dört bir yönde uzaklaşarak mekânın kaybolduğu sonsuz bir boşluğun içinde beni bir başıma bırakıyorlardı.

Evimdeki eşyaların her biri bana garip yaratıklar gibi görünmeye başlamışlardı. Mutfaktaki plastik çöp bidonu, ağzını bir önüne bir ensesine doğru açıp kapatan tarih öncesi bir canavar, ders çalıştığım masamdaki kalemim oraya buraya sürünen tırtıllar, gardırobumda yan yana dizilmiş kravatlarım ise bir darağacının urganı ucuna maharetle atılarak sabunla kayganlaştırılmış idam düğümleri gibi görünüyorlardı. En garibi ise evin içindeki dolapları, köşeye oturmuş ve bin yaşına ulaşmış buruşuk derili bir gulyabani gibi görmemdi.

Bir makale yazmak ve bazı notlar tutmak için masama oturup kalem elime alınca, yazdığım kelimelerdeki harfler küçük kurtçuklar gibi kımıldayarak, şu harf bununla, öbürü beriki ile ve şuradaki de buradaki ile yer değiştiriyor, kelimeler anlamlarını yitiriyor ve yazdığım koca bir paragraf karışık harf yığınına dönüşüyordu.

Durup dururken ruhsal dünyamda beni dehşete düşüren sıkıntılı düşünceler peydahlanıyordu. Bir hapishane kaçkını aileme zarar veriyor, bir serseri kitaplarımı ve evimi tutuşturuyor, birileri gelerek bütün diplomalarımın iptal edildiğini, aslında bütün hayatımın bir yalandan ibaret olduğunu bana söyleyecekmiş gibi geliyordu.

Hoş, sizlere birazdan anlatacağım gibi, sonuncusu gerçekten de başıma gelecekti.

Artık Mösyö Dandine gibi insanlardan kaçmaya da başlamıştım. Kalabalıklar, kafamın üzerine tünelerken pençeleri ile tutunmuş çift başlı bir ejderha misali bana yük oluyor, sırnaşık bir hafifmeşrebin dostuna abanması gibi üzerime abanarak iç dünyamı bunalıtıyorlardı. İnsanlar bana sırnaşırken birden çılgınlıklar atmak ve hepsini etrafımdan kovarak yalnız kalmak istiyordum.

Hah hah hah hah ha! Geçen günkü akademik toplantıda karşımda oturan şu yaşlı erkek profesörün burnu bir patatese, kulakları ise bir filin kulağını andıran bir orman mantarına ne kadar da çok benziyordu. Şu sağ köşede oturanın burnu ise öne doğru sünmüş, bir savaş kargısının üçgen ucu gibiydi. Belki de tıpkı Kovalev'in burnu gibi bir somun ekmeğin içinde bir gün kahvaltısını yaparken onu tıraş eden berbere tesadüf edebilirdi.

Hah hah hah hah ha! Şu sol köşedekinin, gömlek düğmelerini patlatıp foş diye ortalık yere saçılacakmış gibi duran göbeği ise çocukken köyde gördüğüm, maydanoz tarlasına girip de kendisine hâkim olamayan, bu nedenle de çatlayacak olmasından dolayı kasap elinde can veren ineğin şiş karnını ne kadar da andırıyordu.

Hah hah hah hah ha! Şuradaki süslü doçent ise erkek olmasına erkekti ama bir tutam saç, biraz da makyaj ekleseniz, bu tiz ses tonu ve bu tavırları ile tastamam bir kadın olabilirdi. Kadın olmasına olurdu ama bu çirkinlikle herhâlde buna ne görücü gelir ne de kendisine bir koca bulabilirdi.

Of of! Ne kadar acıklı. Sağımda oturan şu kadın doçent, Zola'nın romanındaki Etienne'e ne kadar da çok benziyordu. Vah zavallı, vah! Hayatında kim bilir ne zorluklara, ne yokluklara, ne çilelere maruz kalmıştı. Belki de bir yandan paragöz bir madamın çamaşırcı dükkânında çalışmış, bir yandan da eğitimine devam etmişti. Toplantı sonrasında

eline kesinlikle üç beş kuruş sıkıştırmalıyım diye düşünmüştüm.

Ama durun! Yok yok, Etienne olamazdı. Bu kadın, kır kökenli ya da fakir bir işçi aileden geldiği hâlde kendini burjuva zanneden, yaşam tarzı ile kendini üstün görüp aslını inkâr eden bir züppeye daha çok benziyordu. İçindeki köyü şehre taşıdığı çok açıktı. Sürdüğü parfüm, takındığı takılar ve üzerindeki elbiseler bunun böyle olduğunu söylüyordu. Bundan emindim. Zira tartışmalar esnasında kendisini zorlayarak kibar konuşmaya özen gösterirken biraz heyecanlandığında “yapılacaksa” yerine “yapılacağısa”, “ayrıca” yerine “ayrıcana” dediğini fark edebilirdiniz. Üstelik uzun kollu kazak giyindiği hâlde el bileğine, kazağının üzerine gelecek şekilde tutturduğu şu telkâri altın işi bileklik de işin cabasıydı.

Bazen gereksiz coşkun sevinçlerimle insanları hayret içinde bırakırken kimi zamanlar da nedensiz ruhsal çöküntülerim ile herhâlde üzülmelerine neden oluyordum. Gü-lünmesi gerekirken ağlamak, ağlanması gerekirken de gülmek gibi dengesizlikler, davranışlarımda elimde olmadan kişilik bulmuştu.

Olup olmadık ortamlarda kahkahalarla gülebilibir biraz zaman geçtikten sonra ağlayabiliyor, çevremdeki insanların durumlarına kimi zaman üzü-lüyor, kimi zaman merhamet ediyordum. Düğün evinde ağladığım, ölü evinde ise güldüğüm olmuştu. Varsın olsun. Zaten düğün evindekilerin çoğunun Pozdnişev’den, ölü evindekilerin de sekaret hâlindeki İvan İlyiç’in etrafına toplanan yakınlarından bir farkları yoktu.

Bedenimde ve ruhumdaki bütün bu değişikliklerden, artık yavaş yavaş ruhsal bir bozukluğun eşiğinde olduğumu anlamaya başlamıştım. Bu bozukluk bipolar mıydı, ruh çöküntüsü müydü, anksiyete mi yoksa obsesif kompulsif miydi bilmiyordum. Belki şizofren de olabilirdim.

Bilgelik insana üzüntü ve mutsuzluk verirdi. Filozof mutsuz, cahil bir insan ise mutlu olurdu. Bilgi insanı özgür kılar ve onun varoluşunu tasdik etmesine ve anlamlandırmasına yardımcı olurdu ama bilgelik yolundaki çaba insanı ruh hastası yapar mıydı bilmiyorum.

Ama artık bu ihtimali de düşünmeye başlamıştım.

Günlerden bir gün, birkaç aydır devam eden bu garip hâllerimi anlayan, beni mahcup etmemek için yüzüme vurmadan belki de içinde bulunduğum durumdan korku da duyarak olanları sineye çeken eşim, üniversitemin tıp fakültesindeki sağlık kuruluna tedavi olmamın iyi olabileceğini çekinerek bana söylediğinde onunla aynı düşüncede olduğumu gülererek söylemiştim. O benim içine düştüğüm hâli anladığı için, böyle ciddi bir durumda bile nasıl olup da gülebildiğime hayret etmemiştii ama içine korku, merhamet, kaygı ve ıstırap dolu bir duygu çeşnisinin yerleştüğinden emindim.

Dersimin olmadığı o pazartesi sabahı için psikiyatri kliniğinden randevu alarak hastaneye gittim. Hatta ne olur ne olmaz diye o sabah için kahvaltıyı da ihmal ettiğimi şimdi hatırlar gibiyim. Hastaneleri oldum olası sevmiyordum. Bu sevgisizlik sadece korkularımdan ileri geliyordu. Yoksa ne hastane kurumuna ne de doktorlara karşı hiçbir kötü ön yargım yoktu. Hatta gençlik yıllarımda doktor olup çaresiz hastalıklar üzerine hayatımı adamayı planlarken, çocukça bir tercih ile düşünce gücünün kimi gösterişli yanlarına aldanmış olmalıyım ki, kendimi sosyal bilim eğitimi veren bir fakültenin sıralarında buluvermiştim.

Sabahın erken saatlerinden beri bastırmaya çalıştığım korku, hastanenin kapısına geldiğimde yeniden harlanmış ve içimi anlatılması imkânsız karmaşık bir duygu kaplamıştı. Sedyelerde taşınan insanları, ayak bileğinden saçlarına kadar vücudu istila edilmiş sedef hastalarını, morgdan çıkarılan üzeri örtülmüş ölüleri, onkoloji bölümünün kapı-

sından tekerlekli sandalye ile bir oraya bir buraya sürülen ve ölüm yolculuğuna henüz yaşarken başlayan kanserlileri, ciğerlerine açılan delikten hortumlar sarkan yaşlıları ve yüzünde, kafası büyüklüğünde simsiyah bir kıllı şark çıbanı pörtlemiş zavallıları gördüğümde içimdeki duygu, yerini merhamete bırakmaya başladı.

Doğumhanenin önünden geçip de yedinci kata çıkacağım asansöre binmeden, çocukken geçirdiği bir hastalıktan olsa gerek, yüzü çöpur doğumhane hemşiresinin, elinde yeni doğmuş bir bebekle doğumhane kapısından çıktığını görmüştüm. Hemşire çocuğu tez adımlarla kapıda bekleyen yaşlı bir kadın ile yaşlı bir adamın arasında heyecanla bekleyen gence doğru uzattı.

Neşeli bir yüzle “Oğlunuz oldu, gözünüz aydın,” dedi sevinçle. “Ömrü uzun olsun. Allah analı babalı büyütsün,” diye de ekledi.

Yönümü istem dışı onlara doğru çevirdim. Kontrolden çıktığımı hissetmişim ama hareketlerime engel olmak için harcadığım çabalar hiçbir işe yaramadı. Onlar sevinçle bebeğe bakarlarken, ben de onlarla birlikte dünyaya yeni gelmiş bu canlıya bakmaya başladığımda üçü birden gözlerini bana diktiler.

Genç olana bakarak “Ne kadar garip değil mi delikanlı?” dedim sorgulayıcı bir ses tonu ile.

“Nesi garip bey amca?” diye sertçe sordu. Bir gariplik yapacağımı anlamış olmalıydı.

“Varoluş,” dedim. “Dünyaya bir insan geliyor ama daha doğduğu günden, ileride bir gün öleceği kesin. Yaşam ihtimal ama ölüm kesin. Ölümlü bir canlıyı dünyaya getiriyoruz. Hepimiz birer katiliz aslında. Ağlanması gerekirken de gülüp seviniyoruz. İnsan evladına bakıp da onun bir gün öleceğini düşündükçe iyi ki çıldırmıyor. İşte garip olan bu,” diye de ekledim.

Aslında böyle bir lüzumsuzluğu yapmak istememiştim ama içimdeki bene hâkim olup onu kontrol edemedim.

Cümlemi henüz bitirmiştım ki üçünün de yüzündeki gülücükler, yerini nefret ve öfkeye bırakmıştı. Ben, elinden pamuk şekeri alınmış bir çocuk gibi gözyaşı dökmeye başladığımda ise genç adam bebeğini yaşlı kadının ellerine bırakmış ve hışımla yakama yapışmıştı bile.

Ben onun bebeğinin akıbeti için daha bugünden merhamet duyup ağladıkça o da beni hırpalıyor, sarsıyor ve küfürler savuruyordu. Sağdan soldan koşuşturup gelerek araya giren hasta bakıcılar bizi ayırdıklarında hâlâ ağlamaya devam ediyordum. Şayet hemşirelerden birisi genç adama, benimle ilgili, ne olduğunu tam anlayamadığım bir işmarı vermemiş olsaydı bu taze babanın elinden kurtulmam mümkün olmazdı.

Hasta bakıcıların beni bir kenara çekerek, genç adamı da teskin etmiş olmalarına rağmen, yaşlı kadının siniri durulmamıştı. Bir yandan kucağındaki bebeğe bir zarar gelmemesi için onu sıkı sıkı tutuyor, bir yandan da beddualar ediyordu.

Arkamdan “Allah’ın delisi, Allah’ın manyağı! Defol, defol git şuradan!” diye bağırды bir elini bana doğru sallayarak.

Etrafında ona merakla bakan gözlere, feveran etmesinin nedenini göstermek istercesine “Bu yaşıma geldim hiç böyle bir şey görmedim ayol. Bunun gibi zırdelileri zincire bağlayıp bir odaya kapatmalı. Neden böyle ortalık yere salıveriyorlar bunları,” diye de söyleniyordu.

Fazla zaman geçmeden içine düştüğüm bu durumun ne kadar komik olduğunu düşünüp bu kez de gülmeye başladığımda, hasta bakıcılar beni çoktan asansöre bindirip yedinci kata yollamışlardı.

Asansöre bindiğimde karşımda duran boy aynasında kendi suretime baktım. İnsanın kendisini bir aynada görmesinin onun ruhunu rahatsız ettiğine inanırdım. Zira

insan, kendisine dışarıdan içeriye doğru değil de kendisini merkeze alarak içeriden dışarıya doğru bakmaya ve kendisini kâinatta böylece gerçekleştirmeye meyyaldi. Vakit olsaydı, aynadaki yansımamı muhatap alarak onunla konuşmayı ve onu sorgulamayı istemiştim.

Seyrelmiş saçlarıma, kırıxmaya başlayan yüzüme, içlerindeki heyecanın artık solduğu ela gözlerime baktım. Boynumdan sarkan derilere göz gezdirdim. Saçlarım seyrelese de henüz siyah teller çoktu. Dalga dalga arkaya doğru taranmışlardı. Kaşlarım kıvrım kıvrım ve kalındı. Burnumun kemeri ve ince dudaklarım, gençlik yıllarımda onları keşfettiğim gibi yerli yerinde duruyorlardı.

Anladığım şey, zamanın bir zımpara gibi insanın varlığını yonttuğu ve hiç kimsenin onun bu ameliyesini zapt etmeye kudretinin yetmeyeceğiydi.

Ben bunları düşünürken, asansör yedinci kata gelip sarsılarak durdu. Aynadaki suretimden kendimi kurtararak hemen koridora daldım.

Bu yedinci kat tıp fakültesinin en korunaklı, en sıkı tedbirlerin alındığı katıydı. Bütün pencereler içeriden açılacak şekilde sabitlenmiş, kapılar özel kartlarla açılabilircek şekilde kilitlenmiş ve hasta bakıcılar iri yarı, güçlü kuvvetli olanlardan seçilmişti. Ama bütün bu önlemler gereksiz gibi görünüyordu. Zira bu kat, hastanenin en düzenli ve en sessiz katı gibiydi. Oraya hem benim gibi geçici hem de yatarak tedavi olmak için gelenler son derece ciddi tavırlar içindeydiler ve kendilerine verilen talimatları huşu içinde ve bir bürokrat edasıyla yerine getiriyorlardı.

Hastanenin bu katına gelen birisi, normal dünyanın ruh ve akıl hastalarına, bu katın ise normal insanlara tahsis edildiğini sanabilirdi. İşin doğrusu benim de bu kata geldikten sonraki ilk hissiyatım bu olmuştu. Normal insanların yaşadıkları hayat öyle garipliklere sahne oluyordu ki, akıl ve ruh hastalarının dünyası daha normal ve daha mantıklı bir